

Максим Хилько, Київ

Як Захід може зупинити російську військову ескалацію в Україні

Заходу час зрозуміти, що готовність Москви виконувати свої зобов'язання не може бути «купленою» ціною поступок з боку України.

Note: Англomовний оригінал статті опубліковано Atlantic Council 25 серпня 2015 р.

У серпні Росія наростила військовий тиск на Україну, сконцентрувавши близько п'ятдесяти тисяч солдат уздовж українського кордону, в той час як контрольовані Москвою бойовики активізували обстріли українських урядових позицій на Донбасі і погрожують Києву «великою війною».

Нинішня ескалація свідчить, зокрема, про невдоволення Росії відмовою України йти на односторонні поступки, такі як створення демілітаризованої зони в районі с. Широкине неподалік Маріуполя без надійних гарантій, що підтримувані Москвою сепаратисти не захоплять ці території після виведення українських сил.

Учасники Мінської контактної групи обговорювали це питання на своєму засіданні 3-4 серпня, але не змогли домовитися, так само, як і щодо відведення важкого озброєння калібром менше 100 мм. В обох випадках головною перешкодою стала відсутність дієвих гарантій, що сепаратисти виконають свою частину угод.

Ескалацією на Донбасі та маневрами своїх військ поблизу українського кордону, Росія прагне справити враження не лише на Київ, але й на Париж та Берлін. Під тиском Франції й Німеччини, а також Сполучених Штатів, в липні 2015 р. український парламент доповнив проект конституційних змін посиленням на особливості місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей (маються на увазі території, фактично окуповані Росією). Чимало українських депутатів вважають це положення

поступкою Москві й потенційною загрозою для суверенітету і територіальної цілісності України.

Української парламент планує голосувати за внесення змін до Конституції 31 серпня й на початку вересня; і Росія все ще сподівається, що Франція та Німеччина допоможуть їй проштовхнути положення, які дали б Москві можливість впливати на Україну через контрольовані Кремлем сепаратистські території Донбасу.

17 серпня міністр закордонних справ Росії Сергій Лавров висловив надію, що Москва разом з Берліном, Парижем і Вашингтоном зуміє «допомогти налагодити прямий діалог» між Києвом та сепаратистами. Як відомо, Україна відмовляється від прямих переговорів з бойовиками, оскільки вони не були законно обрані, а отже – не є законними представниками населення Донбасу.

Місцеві вибори в Україні, призначені на 25 жовтня 2015 р., також є джерелом роздратування для Москви. Всупереч другій Мінській угоді, проросійські сепаратисти відмовилися проводити вибори відповідно до законодавства України, призначивши свої власні «вибори» на 18 жовтня і 1 листопада. Кремль хоче схилити Київ і Захід до визнання легко передбачуваних результатів цих сепаратистських «виборів», щоб таким чином легалізувати контрольовані Москвою режими.

Можливо також, що метою постійних обстрілів є провокування України на атаку у відповідь проти

російсько-сепаратистських сил. У такому випадку Москва може скористатися атакою як приводом для нової масштабної ескалації із залученням регулярних російських військ.

Поки що Захід реагує на нове коло насильства лише заявами про свою заклопотаність, які Москва передбачувано ігнорує. Навіть знищення автомобілів ОБСЄ в Донецьку 9 серпня не викликало по-справжньому різкої реакції з боку Вашингтону та Брюсселю.

Заходу час зрозуміти, що готовність Москви виконувати свої зобов'язання не може бути «купленою» ціною поступок з боку України. Путін хоче отримати всю Україну, і якщо він отримає її, тоді настане черга країн Балтії.

Лише рішучі заходи можуть зупинити російську агресію:

Перш за все, Захід має чітко дати зрозуміти, що будь-які подальші ескалації, навіть незначні, дорого обійдуться Кремлю. Пакети жорстких санкцій повинні лежати на столі, готові до втілення в разі відновлення атак або обстрілів. Москва подумає двічі, перш ніж розпочинати ескалацію, якщо знатиме, що її дії призведуть до відключення Росії від системи SWIFT, і що можлива атака на Маріуполь може мати наслідком ембарго на російську нафту.

По-друге, Захід міг би стримати Росію від безперервних постачань військової техніки сепаратистам, запровадивши компенсаторні постачання оборонних озброєнь для України. Готовність Кремля надавати нові танки й БТРи сепаратистам зменшилася б, якби він знав, що Київ отримає натомість відповідну кількість «Джавелінів», здатних нейтралізувати отриману бойовиками техніку. Західні контрбатареїні радари могли б стати гідною відповіддю на постачання сепаратистам російських систем артилерійського вогню. І так далі – доки Москва не зрозуміє, що подальше нарощування постачання озброєння не має сенсу.

По-третє, Євросоюзу слід багаторазово збільшити фінансову допомогу Україні. Однією з головних цілей російської військової ескалації є економічне виснаження України і перетворення її державу, що не відбулася (failed state). Навіть однієї п'ятої частини тієї допомоги, яку ЄС надав Греції, вистачило б Україні, щоб пережити кризу і позбавити Кремля надії побачити крах української економіки.

Захід повинен, нарешті, докорінно змінити своє ставлення до питання надання допомоги Україні – і почати використовувати найбільш ефективні заходи, а не найменш витратні. Франції та Німеччині не слід забувати, хто заблокував шлях України до спільної системи безпеки НАТО, а Євросоюзу – чий нафтодолари дозволили Путіну відновити військову машину, яка тепер вбиває тисячі українців.

Про автора:

Максим ХИЛЬКО – старший науковий співробітник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, науковий співробітник Інституту зовнішньої політики Дипломатичної Академії України. Кандидат філософських наук (2004), магістр міжнародних відносин (2001). Автор понад 50 наукових публікацій і понад 300 аналітичних документів з питань геополітики, міжнародних відносин, мас-медіа, соціальних комунікацій.

East European Security Research Initiative (EESRI) – неформальна дискусійна, аналітична та інформаційна міжнародна платформа, що має на меті об'єднати зусилля експертів і науковців з різних країн, зацікавлених у пошуку ефективних шляхів зміцнення безпеки Східної Європи, як найбільш вразливої в сучасних умовах складової загальноєвропейської безпеки.

Наведені в публікаціях оцінки та погляди відображають особисту точку зору авторів і можуть не збігатися з позицією EESRI.

© East European Security Research Initiative, 2015